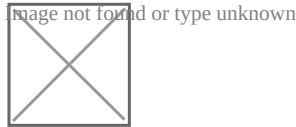


Η ζωή και το έργο του Νικηφόρου Θεοτόκη (Αλέξανδρος Χριστοδούλου, Θεολόγος)

/ [Πεμπτούσια](#)



[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2hupxjr>]

Πόσο χρόνο παρέμεινε στην Πόλη δεν γνωρίζουμε. Το βέβαιο είναι ότι όταν ο Γρηγόριος Γκίκας διορίζεται το 1764 ηγεμόνας της Μολδαβίας ο Θεοτόκης μεταβαίνει για ένα σύντομο διάστημα στο Ιάσιο προκειμένου να αναλάβει τη σχολαρχία της υπό αναδιάρθρωση ηγεμονικής ακαδημίας. Γνωρίζουμε, όμως, επίσης ότι το 1765 η σχολαρχία ανατίθεται στον Ιώσηπο Μοισιόδακα. Συνεπώς, ο Θεοτόκης παρέμεινε στα καθήκοντά του για λιγότερο από ένα χρόνο και αναχώρησε, για άγνωστους λόγους, για τη Λειψία.

Εκεί εξέδωσε τρία έργα θεολογικού περιεχομένου. Το 1769 εκδίδει το Πόνημα χρυσούν Σαμουήλ Ραββί του Ιουδαίου, έργο το οποίο αποβλέπει στον προσηλυτισμό των Ιουδαίων στην Ορθοδοξία. Τον επόμενο χρόνο εκδίδεται με δική του επιμέλεια το έργο Ισαάκ του Σύρου τα ευρεθέντα Ασκητικά. Το έργο αποτελεί βοήθημα που απευθύνεται στους μοναχούς όλων των κοινοτήτων με στόχο να αποτελέσει «παντός ασκητικού μαθήματος άριστον παιδευτήριο». Τέλος, το 1772 ολοκληρώνει τη φιλολογική επιμέλεια των πατερικών σχολίων στην Οκτάτευχο και εκδίδει τους δύο τόμους της Σειρά ενός και πενήντα υπομνηματιστών εις την οκτάτευχον και τα των Βασιλειών.



Λειψία – Γερμανία (πηγή: kathimerini.gr)

Το 1772 τον προσκάλεσε η ελληνική κοινότητα της Βενετίας να εγκατασταθεί εκεί ως Αρχιεπίσκοπος Φιλαδέλφειας, θέση την οποία τελικά δεν αποδέχτηκε, επειδή οι βενετικές αρχές δίσταζαν να του εγγυηθούν απόλυτη ανεξαρτησία απέναντι στον πάπα και στην Καθολική Εκκλησία. Επέστρεψε στο Ιάσιο και ανέλαβε για δεύτερη φορά την διεύθυνση της Ακαδημίας. Ένα χρόνο νωρίτερα, ο φίλος και προστάτης του, Γρηγόριος Γκίκας έγινε για δεύτερη φορά ηγεμόνας στο Ιάσιο και οπωσδήποτε η επιστροφή του Θεοτόκη σχετίζεται με την παρουσία εκεί του Γκίκα.

Στα τέλη του 1775 ο Νικηφόρος βρίσκεται στη Βιέννη, όπου εργάζεται ως οικοδιδάσκαλος για να ποριστεί τα προς το ζην. Την ίδια χρονιά εκδίδεται στη Χάλλη (Halle) το έργο του «Απόκρισις Ορθοδόξου τινός προς τινα αδελφόν Ορθόδοξον περί των της Κατολίκων Δυναστείας και περί του τίνες οι Σχίσται και οι Σχισματικοί και οι Εσχισμένοι». Το βιβλίο έχει στόχο την απόκρουση της ουνιτικής προπαγάνδας των Καθολικών και απευθύνεται στους ελληνόφωνους πληθυσμούς που κατοικούν στις διάφορες πόλεις της Ιταλίας και της κεντρικής Ευρώπης.

Το 1777 ο Γκίκας δολοφονήθηκε από τους Τούρκους και μετά την δολοφονία του ο Θεοτόκης προσκλήθηκε στη Ρωσία από τον Ευγένιο Βούλγαρη, που ήταν Αρχιεπίσκοπος Σλαβονίου και Χερσώνος. Αρχικά, τον διορίζει στο αρχιεπισκοπικό συμβούλιο της Παλτάβα. Όταν παραιτήθηκε από τον αρχιεπισκοπικό του θρόνο

διαδέχτηκε ο Θεοτόκης, γνώστης της ρωσικής γλώσσας, ο οποίος χειροτονήθηκε στις 6 Αυγούστου 1779. Αρχιεράτευσε επί δεκατρία συνεχή έτη, στην αρχή σαν αρχιεπίσκοπος Σλαβονίου και Χερσώνος και στη συνέχεια, από το 1787 μετατέθηκε στην Αρχιεπισκοπή Αστραχανίου. Για τη ζωή του Θεοτόκη στη Ρωσία έχουμε ελάχιστες πληροφορίες. Γνωρίζουμε ότι πολιτικά βρίσκεται στην ίδια γραμμή με το φίλο του Ευγένιο Βούλγαρη. Ρώσοι μελετητές ομολογούν την αξιόλογη ποιμαντική δράση του. Κατόρθωσε να επιστρέψουν στην Εκκλησία πολλοί σχισματικοί (Ρασκόλνικοι) και να γίνουν χριστιανοί αρκετοί Μωαμεθανοί Τατάροι.

Παραιτήθηκε από το αξίωμά του στις 16 Απριλίου του 1792, για να μονάσει στην Μόσχα, στο μοναστήρι του Αγ. Δανιήλ. Εκεί ετοίμασε για έκδοση το σημαντικότερο ίσως από τα έργα του, το Κυριακοδρόμιο των Αποστολικών και Ευαγγελικών αναγνώσμάτων. Σ' αυτό βλέπουμε την ώριμη και στέρεη σκέψη του ανθρώπου που έζησε και ανατράφηκε σ' όλη τη ζωή του από τα κείμενα των Γραφών, με τα οποία θέλησε και με τόλμη επεδίωξε να θρέψει το ποίμνιό του. «Ο σκοπός μου, έγραφε, η ωφέλεια είναι των αδελφών ημών των ορθοδόξων και όχι έπαινος ή δόξα».

Σε ηλικία εξηνταεννέα ετών, χωρίς να παρουσιάζει κανένα πρόβλημα υγείας, στις 30 Μαρτίου του 1800, ήλθε απροσδόκητα ο θάνατός του. Τάφηκε στη μονή που ησύχαζε και το επίγραμμα πάνω στον τάφο του γράφτηκε από τον μεγαλύτερο στην ηλικία συμπατριώτη και συνοδοιπόρο του Ευγένιο Βούλγαρη.

(συνεχίζεται)